

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ПІВНІЧНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

«19» березня 2024 року

№ 60/15-р/к

справа № 95/60/97-рп/к.21

м. Київ

*Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції*

Рішеннями від 05.11.2019 № 1248 та від 02.02.2021 № 73 виконавчий комітет Черкаської міської ради (далі – Виконком) затвердив розроблені (визначені) приватним акціонерним товариством «Черкаське Хімволокно» (далі – ПрАТ «Черкаське Хімволокно», Товариство) та комунальним підприємством теплових мереж «Черкаситеплокомуненерго» (далі – КПТМ «Черкаситеплокомуненерго», Підприємство) економічно необґрунтовані норми споживання гарячої води, зокрема на рівні, передбаченому будівельними нормами і правилами - БНіП 2.04.01-85 «Внутрішній водопровід та каналізація будівель», що втратили чинність з 01.03.2013, відповідно до яких, в тому числі, норма витрат гарячої води для житлових будинків з централізованим гарячим водопостачанням і ваннами довжиною від 1500 до 1700 мм, обладнаних душами становить **120 л/добу**.

Однак, наказом від 31.10.2012 № 553 Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України (далі – Мінрегіон) визнало БНіП 2.04.01-85 такими, що не застосовуються на території України з 01.03.2013. Також, вказаним наказом Мінрегіон затвердив нові державні будівельні норми – ДБН В.2.5-64:2012 «Внутрішній водопровід та каналізація. Частина I. Проектування. Частина II. Будівництво», згідно з якими витрати гарячої води на одного мешканця для I кліматичного району для житлових будинків з централізованим гарячим водопостачанням і ваннами довжиною від 1500 до 1700 мм, обладнаних душами, становлять **100 л/добу**.

Наведені дії Виконкому призвели до додаткових витрат споживачів на оплату послуг, обсяг надання яких визначався на підставі завищених норм споживання гарячої води.

Затвердивши рішеннями від 05.11.2019 № 1248 та від 02.02.2021 № 73 економічно необґрунтовані норми споживання гарячої води, зокрема на рівні, передбаченому БНіП 2.04.01-85, що втратили чинність з 01.03.2013, Виконком легітимізував порушення законодавства про захист економічної конкуренції з боку вищевказаних суб'єктів господарювання, у вигляді зловживань монополями (домінуючими) становищами на відповідних ринках.

За результатом розгляду справи № 95/60/97-рп/к.21 такі дії Виконкому визнано порушенням, передбаченим статтею 17 та пунктом 7 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» (легітимація порушення законодавства про захист економічної конкуренції).

Виконком зобов'язано припинити зазначене порушення.

Адміністративна колегія Північного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали справи № 95/60/97-рп/к.21 про порушення Виконкомом законодавства про захист економічної конкуренції та подання Третього відділу досліджень і розслідувань від 14.12.2023 № 60-03/276п з попередніми висновками у зазначеній справі,

ВСТАНОВИЛА:

1. Процесуальні дії

(1) Північним міжобласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України (далі – Відділення) розглядались заяви гр. Мельника Ф.Ф. (далі – Заявник) від 01.09.2020 б/н (вх. Відділення від 01.09.2020 № 60-01/131-АМ) та від 21.02.2021 б/н (вх. Відділення від 22.02.2021 № 60-01/18-АМ) щодо можливого порушення ПрАТ «Черкаське Хімволокно», КПТМ «Черкаситеплокомуненерго» та/або Виконкомом законодавства про захист економічної конкуренції під час надання послуг з централізованого постачання гарячої води у *«Інформація, доступ до якої обмежено»* (далі разом – Заяви).

(2) Розпорядженням адміністративної колегії Відділення від 08.06.2021 № 60/97-рп/к розпочато розгляд справи № 95/60/97-рп/к.21 за ознаками вчинення Виконкомом порушення, передбаченого пунктом 7 статті 50 та статті 17 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді легітимації порушень ПрАТ «Черкаське Хімволокно» та КПТМ «Черкаситеплокомуненерго» законодавства про захист економічної конкуренції на ринку надання послуг з централізованого постачання гарячої води у межах *«Інформація, доступ до якої обмежено»*.

(3) Листом від 08.06.2021 № 60-02/4403 Відділенням було направлено копію розпорядження про початок розгляду справи № 95/60/97-рп/к.21 на адресу Виконкому.

(4) Під час розгляду Заяв та справи № 95/60/97-рп/к.21 було направлено, зокрема:
- до виконавчого комітету Черкаської міської ради листи про надання інформації від 24.09.2020 № 60-02/5318, від 05.11.2020 № 60-02/6259, від 02.03.2021 № 60-02/1554 та від 17.01.2023 № 60-02/161;
- до Антимонопольного комітету України лист про надання методичної допомоги від 03.12.2020 № 60-02/6985, з метою отримання інформації від Мінрегіону.

(5) За результатами збору та аналізу доказів у справі складено подання від 14.12.2023 № 60-03/276п про попередні висновки у справі № 95/60/97-рп/к.21 (далі – Подання).

(6) Листом від 14.12.2023 № 60-02/5244 Заявнику було направлено копію Подання. Відповідно до рекомендованого повідомлення про вручення поштового відправлення лист від 14.12.2023 № 60-02/5244 (штрихкодівий ідентифікатор № 0303515827490) вручено 21.12.2023.

(7) Листом від 14.12.2023 № 60-02/5245 Виконкому було направлено копію Подання. Відповідно до рекомендованого повідомлення про вручення поштового відправлення лист від 14.12.2023 № 60-02/5244 (штрихкодівий ідентифікатор № 0303515827474) вручено 19.12.2023.

(8) Заявник листом від 25.12.2023 б/н (вх. Відділення від 25.12.2023 № 60-01/4187) надав зауваження до Подання.

(9) Виконком листом від 28.12.2023 № 20928-01-21 (вх. Відділення від 10.01.2024 № 60-01/109) надав заперечення на Подання.

2. Сторони у справі

(10) Заявником у справі є *«Інформація, доступ до якої обмежено»*, який проживає за адресою: *«Інформація, доступ до якої обмежено»* та є споживачем послуг ПрАТ «Черкаське Хімволокно».

(11) Відповідачем у справі є виконавчий комітет Черкаської міської ради (*«Інформація, доступ до якої обмежено»*); ідентифікаційний код юридичної особи: *«Інформація, доступ до якої обмежено»*).

(12) Місцеве самоврядування здійснюється територіальною громадою в порядку, встановленому законом, як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування: сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи (частина третя статті 140 Конституції України).

(13) Відповідно до статті 5 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» система місцевого самоврядування включає в себе виконавчі органи сільської, селищної, міської ради.

(14) Згідно із статтею 11 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» виконавчими органами сільських, селищних, міських рад є їх виконавчі комітети, відділи, управління та інші створені радами виконавчі органи.

(15) Відповідно до частини першої статті 16 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» органи місцевого самоврядування є юридичними особами і наділяються цим та іншими законами власними повноваженнями, в межах яких діють самостійно і несуть відповідальність за свою діяльність відповідно до закону.

(16) Виконавчим органом Черкаської міської ради є її виконавчий комітет. Отже, виконавчий комітет Черкаської міської ради є органом місцевого самоврядування.

(17) Повноваження та порядок діяльності виконавчого комітету міської ради визначений Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні».

(18) Відповідно до частини третьої статті 24 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», органи місцевого самоврядування та їх посадові особи діють лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, передбачені Конституцією і законами України, та керуються у своїй діяльності Конституцією і законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, а в Автономній Республіці Крим - також нормативно-правовими актами Верховної Ради і Ради міністрів Автономної Республіки Крим, прийнятими у межах їхньої компетенції.

3. Нормативно-правове регулювання

(19) Діяльність у сфері надання послуг з централізованого постачання гарячої води, (постачання гарячої води) регулювалася, зокрема:

– Законом України «Про житлово-комунальні послуги» від 24.06.2004 № 1875-IV (втратив чинність 01.05.2019) (далі – Закон¹);

– Законом України «Про житлово-комунальні послуги» від 09.11.2017 № 2189-VIII (введений в дію з 01.05.2019) (далі – Закон²);

– Законом України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання» (далі – Закон про комерційний облік);

- Правилами надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 № 630 (втратили чинність 01.05.2022) (далі – Правила № 630);
- Правилами надання послуги з постачання гарячої води та типових договорів про надання послуги з постачання гарячої води, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 11.12.2019 № 1182 (далі – Правила № 1182);
- Методикою розподілу між споживачами обсягів спожитих у будівлі комунальних послуг, затвердженою наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 22.11.2018 № 315 (далі – Методика № 315);
- Порядком формування тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, послуги з постачання теплової енергії і постачання гарячої води, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2011 № 869 (далі – Порядок № 869);
- Порядком формування тарифів на послугу з постачання гарячої води, затвердженим постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 08.04.2020 № 767 (далі – Порядок № 767);
- Процедурою встановлення тарифів на послугу з постачання гарячої води, затвердженою постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 08.04.2020 № 768 (далі – Процедура № 768).

(20) Відповідно до частини першої статті 13 Закону¹ комунальними послугами є послуги з централізованого постачання холодної та гарячої води, водовідведення, газо- та електропостачання, централізованого опалення, а також вивезення побутових відходів тощо.

(21) Згідно з пунктом 2 частини першої статті 5 Закону² комунальними послугами є послуги з постачання та розподілу природного газу, постачання та розподілу електричної енергії, постачання теплової енергії, постачання гарячої води, централізованого водопостачання, централізованого водовідведення, поводження з побутовими відходами.

(22) Отже, послуги з постачання гарячої води (попередня назва – послуги з централізованого постачання гарячої води) є комунальними послугами та підпадають під дію Закону¹ та Закону² відповідно.

(23) Відповідно до частини другої статті 14 Закону¹ ціни/тарифи, зокрема на комунальні послуги, формуються і затверджуються центральними органами виконавчої влади, національними комісіями, що здійснюють державне регулювання у відповідних сферах, та органами місцевого самоврядування відповідно до їхніх повноважень, визначених законом.

(24) Згідно з пунктом 2 статті 31 Закону¹ **виконавці/виробники** здійснюють **розрахунки** економічно обґрунтованих витрат на виробництво (надання) житлово-комунальних послуг і **подають** їх органам, уповноваженим здійснювати встановлення тарифів.

(25) Відповідно до частини першої статті 10 Закону² ціни (тарифи) на житлово-комунальні послуги встановлюються за домовленістю сторін, крім випадків, коли відповідно до закону ціни (тарифи) є регульованими. У такому разі ціни (тарифи) встановлюються уповноваженими законом державними органами або органами місцевого самоврядування відповідно до закону.

(26) Згідно з пунктом 13 частини першої статті 17 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних

послуг» Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП), встановлює державні регульовані ціни і тарифи на товари (послуги) суб'єктів природних монополій та інших суб'єктів господарювання, що провадять діяльність на ринках у сферах енергетики та комунальних послуг.

(27) Частиною другою статті 12 Закону України «Про ціни та ціноутворення в Україні» передбачено, що державні регульовані ціни повинні бути економічно обґрунтованими (забезпечувати відповідність ціни на товар витратам на його виробництво, продаж (реалізацію) та прибуток від його продажу (реалізації)). Згідно з частиною третьою зазначеної статті Закону. Зміна рівня державних регульованих цін здійснюється в порядку і строки, що визначаються органами, які відповідно до цього Закону здійснюють державне регулювання цін.

(28) Відповідно до частини другої статті 28 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать встановлення в порядку і межах, визначених законодавством, тарифів на теплову енергію (у тому числі її виробництво, транспортування та постачання), тарифів на централізоване водопостачання та централізоване водовідведення, на інші комунальні послуги (крім тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, тарифів на комунальні послуги, які встановлюються НКРЕКП), побутові, транспортні та інші послуги.

(29) Згідно з абзацом другим частини третьої статті 31 Закону¹ при встановленні цін/тарифів на послуги, які виробляються суб'єктами природних монополій, діяльність яких регулюється національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, відповідно до законодавства, повноваження органів місцевого самоврядування поширюються виключно на тариф (складову тарифу), який (яка) не підлягає встановленню цими національними комісіями.

(30) Відповідно до частини першої статті 7 Закону¹ та частини третьої статті 4 Закону² до повноважень **органів місцевого самоврядування належить**, зокрема:

- встановлення цін/тарифів на комунальні послуги відповідно до закону;
- **затвердження норм споживання комунальних послуг.**

(31) Згідно із статтею 144 Конституції України органи місцевого самоврядування в межах повноважень, визначених законом, приймають рішення, які є обов'язковими до виконання на відповідній території.

(32) Відповідно до постанови НКРЕКП від 07.07.2021 № 1085 «Про затвердження Змін до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності у сфері тепlopостачання», тарифи на комунальні послуги, зокрема, з постачання гарячої води затверджуються органами місцевого самоврядування.

(33) Тобто, до липня 2021 року встановлення тарифів на комунальні послуги суб'єктам природних монополій та на суміжних ринках, належало до повноважень як НКРЕКП, так і органів місцевого самоврядування. При цьому, затвердження норм споживання комунальних послуг є виключною компетенцією відповідних органів місцевого самоврядування.

(34) Відповідно до пунктів 1 та 2 Порядку № 869 цей порядок визначає механізм формування тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, послуги з постачання теплової енергії і постачання гарячої води для суб'єктів природних монополій та суб'єктів господарювання на суміжних ринках, які провадять або мають намір провадити господарську діяльність з виробництва теплової енергії, її транспортування магістральними і місцевими (розподільними) тепловими мережами та

постачання, надання послуг з постачання теплової енергії і постачання гарячої води. Порядок № 869 застосовується під час установлення органами місцевого самоврядування тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, послуги з постачання теплової енергії і постачання гарячої води для суб'єктів природних монополій, а також для суб'єктів господарювання на суміжних ринках, зазначених у пункті 1 цього порядку, та поширюється на таких суб'єктів під час розрахунку зазначених тарифів.

(35) Згідно з пунктом 65 Порядку № 869 **річні плани надання послуг з постачання гарячої води складаються** у розрізі територіальних громад, у межах яких суб'єкт господарювання надає послуги з постачання гарячої води (є виконавцем таких послуг), на підставі укладених договорів з **урахуванням обсягів фактично спожитої води** і теплової енергії за показаннями вузлів комерційного обліку (у разі їх відсутності - **за встановленими нормами**) та інших техніко-економічних факторів.

(36) Пунктом 83 Порядку № 869 передбачено, що **кількість гарячої води, використаної для надання послуг з постачання гарячої води, визначається** за показаннями вузлів обліку, а за їх відсутності - **шляхом проведення розрахунків згідно із встановленими нормами.**

(37) Відповідно до пункту 92 Порядку № 869 формування статей витрат та їх коригування для розрахунку двоставкового тарифу на послуги з постачання гарячої води здійснюється із застосуванням механізму формування тарифів на теплову енергію.

(38) До умовно-змінної частини двоставкового тарифу на послуги з постачання гарячої води, яка частково покриває витрати на виробництво і транспортування від місця приготування до точки споживання **планованих обсягів гарячої води, визначених** за показаннями вузлів комерційного обліку, а в разі їх відсутності - **за встановленими нормами,** включаються витрати на холодну воду в обсягах споживання, витрати теплової енергії на підігрів такої води і електроенергії для її підкачування з метою підвищення тиску (у разі потреби), в тому числі втрати води, теплової і електричної енергії.

(39) До умовно-постійної частини двоставкового тарифу на послуги з постачання гарячої води (абонентської плати), яка покриває всі витрати (крім віднесених до умовно-змінних витрат), зокрема на виробництво, транспортування і збут гарячої води, включаються витрати води для підживлення мереж та витрати теплової і електричної енергії для її циркуляції у розподільних, внутрішньобудинкових мережах і рушникосушильниках (у разі їх підключення до системи гарячого водопостачання), та планованого прибутку.

(40) Згідно з пунктом 94 Порядку № 869 двоставковий тариф на послуги з постачання гарячої води складається з:

- **умовно-змінної частини, яка покриває умовно-змінні витрати і розраховується** за наявності вузлів обліку на 1 куб. метр спожитої гарячої води, а за їх відсутності в житлових будинках - **згідно з встановленими органом місцевого самоврядування нормами;**
- **умовно-постійної частини (абонентської плати), яка покриває умовно-постійні витрати і розраховується** для окремих будинків згідно з тепловим навантаженням будинкової системи централізованого постачання гарячої води, а для окремих споживачів розподіляється відповідно до кількості помешкань у будинку, та планованого прибутку.

(41) Відповідно до пунктів 1.1 та 1.2 Порядку № 767 цей порядок визначає механізм формування тарифів на послугу з постачання гарячої води для суб'єктів господарювання незалежно від форми власності, які надають послугу з постачання гарячої води та тарифи

яким встановлюються НКРЕКП. Порядок № 767 застосовується під час встановлення НКРЕКП тарифів на послугу з постачання гарячої води для суб'єктів господарювання, зазначених у пункті 1.1 Порядку № 767, та поширюється на таких суб'єктів під час розрахунку тарифів.

(42) Згідно з пунктом 1.3. Порядку № 767:

- *виконавець послуги* – суб'єкт господарювання, який надає споживачу послугу з постачання гарячої води та є власником (володіє або користується на інших законних підставах) теплової, тепловикористальної або теплогенеруючої установки, за допомогою якої виробляє гарячу воду;
- *структура тарифів* – складові економічно обґрунтованих витрат, пов'язаних із провадженням у планованому періоді господарської діяльності з надання послуги з постачання гарячої води, які групуються за статтями відповідно до положень (стандартів) бухгалтерського обліку, що затверджені Міністерством фінансів України;
- *тариф на послугу з постачання гарячої води* – вартість надання одиниці послуги з постачання гарячої води визначеної кількості та відповідної якості, розрахована на основі економічно обґрунтованих планованих витрат з урахуванням планованого прибутку, коригування витрат та з урахуванням податку на додану вартість.

(43) Пунктом 2.2 Порядку № 767 передбачено, що формування тарифів на послугу з постачання гарячої води виконавцем послуги здійснюється відповідно до річних планів надання такої послуги, економічно обґрунтованих планованих витрат, визначених на підставі (норм) витрат і витрат ресурсів, техніко-економічних розрахунків та кошторисів.

(44) Відповідно до пункту 2.3 Порядку № 767 **річний план надання послуги з постачання гарячої води** погоджується органами місцевого самоврядування відповідно до їх повноважень, визначених Законами України «Про місцеве самоврядування в Україні» і «Про житлово-комунальні послуги», та **визначається на підставі**, зокрема, державних та галузевих нормативів витрат теплової енергії і води або **затверджених органами місцевого самоврядування річних норм споживання гарячої води** та укладених зі споживачами договорів з урахуванням витрат теплової енергії та води в мережах централізованого постачання гарячої води, визначених в установленому законодавством порядку, відповідно до міжгалузевих, галузевих методик, інших документів щодо нормування витрат та витрат ресурсів, якими передбачені особливості технологічних процесів конкретного виробництва, зокрема Методики № 315.

(45) Згідно з пунктом 3.2 Порядку № 767 **до складу виробничої собівартості включаються** прямі матеріальні витрати:

- витрати на теплову енергію для надання послуги з постачання гарячої води на рівні вартості теплової енергії відповідно до встановлених НКРЕКП тарифів на теплову енергію виходячи з необхідних планованих обсягів надання послуги з постачання гарячої води для забезпечення кількісних і якісних показників послуги;
- **витрати на питну воду для надання послуги з постачання гарячої води, які формуються** відповідно до укладених договорів виходячи з необхідних планованих обсягів надання послуги з постачання гарячої води для забезпечення кількісних і якісних показників послуги з урахуванням обсягів фактично спожитої води за показниками приладів обліку, а у разі їх відсутності - **за нормами та тарифами на централізоване водопостачання, встановленими органом, уповноваженим встановлювати тарифи.**

(46) Відповідно до пунктів 1.1 та 1.2 Процедури № 768 ця процедура визначає порядок встановлення тарифів на послугу з постачання гарячої води. Процедура № 768 застосовується НКРЕКП при встановленні тарифів на послугу з постачання гарячої води і поширюється на суб'єктів господарювання незалежно від форми власності, які є

виконавцями послуги з постачання гарячої води відповідно до Закону² та тарифи яким встановлюються НКРЕКП.

(47) Згідно з підпунктом 9 пункту 2.2 Процедури № 768 до заяви щодо встановлення тарифів додаються в паперовому та електронному вигляді розрахунки, підтвердні й обґрунтовуючі матеріали та документи, що використовувалися під час проведення таких розрахунків, а саме: **копії рішень органів місцевого самоврядування про затвердження норм споживання житлово-комунальних послуг на постачання гарячої води.**

(48) Крім того, відповідно до частини другої статті 9 Закону про комерційний облік обсяги споживання гарячої чи питної води визначаються за показаннями вузлів розподільного обліку, а у разі їх відсутності - **за нормами споживання, встановленими органом місцевого самоврядування.** Загальний обсяг споживання гарячої або питної води у такій будівлі визначається як сума обсягу, визначеного за допомогою вузлів розподільного обліку та розрахункового обсягу, визначеного за нормою споживання для споживачів, приміщення яких не оснащені вузлами розподільного обліку.

(49) Згідно із абзацом другим пункту 11 Правил № 630 плата за послуги нараховується згідно з показаннями будинкового засобу обліку води, а у разі його відсутності (несправності) **за нормативами (нормами) споживання** у таких випадках:

- у разі відсутності засобів обліку води, встановлених у квартирі (будинку садибного типу);
- у разі несправності квартирних засобів обліку, що не підлягає усуненню, з моменту її виявлення;
- у разі відсутності у виконавця показань квартирних засобів обліку за розрахунковий період з подальшим перерахунком відповідно до пункту 18 цих Правил.

(50) Відповідно до абзацу другого пункту 10 Правил № 630 справляння плати за нормативами (нормами) споживання за наявності квартирних засобів обліку без урахування їх показань не допускається, за винятком випадків, передбачених абзацом п'ятим пункту 15 цих правил. Виконавець і споживач не мають права відмовлятися від врахування показань засобів обліку.

(51) Згідно з абзацом п'ятим пункту 15 Правил № 630 у разі несправності засобів обліку води і теплової енергії, що не підлягає усуненню, плата за послуги з моменту її виявлення вноситься **згідно з нормативами (нормами) споживання.**

(52) Відповідно до пункту 17 Правил № 630 послуги з водовідведення оплачуються споживачем з розрахунку обсягу витрат холодної та гарячої води **згідно з нормативами (нормами) споживання** або показаннями засобів обліку води.

(53) Згідно з абзацом першим пункту 20 Правил № 630 плата за надані послуги вноситься споживачем відповідно до показань засобів обліку води і теплової енергії або **затверджених нормативів (норм) споживання** на підставі платіжного документа (розрахункової книжки, платіжної квитанції тощо) або відповідно до умов договору на встановлення засобів обліку.

(54) Відповідно до пункту 21 Правил № 630 у разі відсутності у квартирі (будинку садибного типу) та на вводах у багатоквартирний будинок засобів обліку води і теплової енергії плата за надані послуги справляється **згідно з установленими нормативами (нормами) споживання з централізованого постачання холодної та гарячої води і водовідведення** - з розрахунку на одну особу та на ведення особистого підсобного господарства.

(55) Згідно з пунктом 34 Правил № 1182 плата виконавцю за індивідуальним договором про надання послуги з постачання гарячої води з обслуговуванням внутрішньобудинкових систем про надання послуги складається з плати за послугу, визначеної відповідно до цих правил та Методики розподілу, що розраховується виходячи з розміру затвердженого уповноваженим органом тарифу та обсягу спожитої гарячої води або за нормами споживання, встановленими органом місцевого самоврядування, до встановлення вузла комерційного обліку.

(56) Відповідно до пункту 9 Методики № 315 у разі, якщо окреме приміщення будівлі/будинку, яке є самостійним об'єктом нерухомого майна, має окремий інженерний ввід зовнішньої інженерної мережі або окреме відгалуження перед вузлом комерційного обліку та не оснащено вузлом обліку комунальної послуги, то при наданні цьому приміщенню послуги з постачання гарячої води, централізованого водопостачання обсяг спожитої цим приміщенням комунальної послуги визначається за нормою споживання комунальної послуги, що встановлена органом місцевого самоврядування. Окрім визначеного таким чином обсягу спожитої комунальної послуги цьому приміщенню додатково здійснюється донарахування частки обсягів гарячої/холодної води, витраченої на загальнобудинкові потреби.

(57) Отже, норми споживання послуг з постачання гарячої води використовуються як під час встановлення уповноваженими органами тарифів на такі послуги, так і під час здійснення виконавцями розрахунків із споживачами за спожиті ними послуги (у разі відсутності/несправності вузлів розподільного обліку, з розрахунку на одну особу).

(58) При цьому, окремо необхідно звернути увагу на те, що згідно з підпунктом 21 пункту «а» статті 30 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать власні (самоврядні) повноваження щодо встановлення нормативів (норм) споживання комунальних послуг у порядку, передбаченому Кабінетом Міністрів України.

(59) Водночас, на даний час порядку встановлення нормативів (норм) споживання послуг з постачання гарячої води не існує.

4. Обставини справи

(60) Відповідно до рішення Виконкому від 03.10.2012 № 1307 виконавцями послуг з централізованого постачання гарячої води в *«Інформація, доступ до якої обмежено»* є:
 - ПрАТ «Черкаське Хімволокно» (ідентифікаційний код юридичної особи *«Інформація, доступ до якої обмежено»*; *«Інформація, доступ до якої обмежено»*);
 - КПТМ «Черкаситеплокомуненерго» (ідентифікаційний код юридичної особи *«Інформація, доступ до якої обмежено»*; *«Інформація, доступ до якої обмежено»*);
 - приватне підприємство «Теплопостачання» (ідентифікаційний код юридичної особи *«Інформація, доступ до якої обмежено»*; *«Інформація, доступ до якої обмежено»*) (для населення та інших споживачів житлового будинку *«Інформація, доступ до якої обмежено»*).

(61) При цьому, листом від 02.02.2023 № 974-01-21 (вх. Відділення від 13.02.2023 № 60-01/454) Виконком повідомив Відділенню, що територіальне розмежування споживачів ПрАТ «Черкаське Хімволокно» та КПТМ «Черкаситеплокомуненерго» здійснюється на підставі рішення виконавчого комітету Черкаської міської ради від 24.05.2000 № 520 «Про забезпечення населення міста гарячим водопостачанням та центральним опаленням державним підприємством «Черкаська ТЕЦ».

(62) ПрАТ «Черкаське Хімволокно» листом від 23.10.2019 № 1115 звернулося до міського голови «*Інформація, доступ до якої обмежено*» щодо встановлення (затвердження) норм споживання гарячої води у житлових будинках, установах та організаціях для господарсько-побутових потреб, підприємницької діяльності та ведення підсобного господарства по зоні надання Товариством послуг з централізованого постачання гарячої води. Розраховані (визначені) ПрАТ «Черкаське Хімволокно» норми споживання гарячої води були згідно із БНіП 2.04.01-85 «Внутрішній водопровід та каналізація будівель».

(63) Розглянувши вказаний лист Товариства, рішенням від 05.11.2019 № 1248 (далі – Рішення № 1248) **Виконком затвердив** норми споживання гарячої води для житлових будинків, установ та організацій у «*Інформація, доступ до якої обмежено*», які не оснащені вузлами обліку гарячої води, зокрема для житлових будинків з централізованим гарячим водопостачанням і ваннами довжиною від 1500 до 1700 мм, обладнаних душами, що становить **120 л/добу** або 3,5 м³/місяць.

(64) Однак, наказом від 31.10.2012 № 553 Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України (далі – Наказ № 553) визнало БНіП 2.04.01-85 таким, що **не застосовується на території України з 01.03.2013**.

(65) Також, наказом від 31.10.2012 № 553 Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України затвердило нові державні будівельні норми - ДБН В.2.5-64:2012 «Внутрішній водопровід та каналізація. Частина I. Проектування. Частина II. Будівництво», якими передбачено, що витрати гарячої води на одного мешканця для I кліматичного району для житлових будинків з централізованим гарячим водопостачанням і ваннами довжиною від 1500 до 1700 мм, обладнаних душами, становлять **100 л/добу** або 3,0 м³/місяць.

(66) Листом від 19.11.2020 № 23176-01-3 (вх. Відділення від 26.11.2020 № 60-01/4504) Виконком повідомив, що при встановленні норм споживання гарячої води для мешканців житлових будинків м. Черкас, які не оснащені вузлами обліку гарячої води, для виконавця послуг ПрАТ «Черкаське хімволокно» застосовувались вимоги додатку 3 БНіП 2.04.01-85 «Внутрішній водопровід та каналізація будівель», з урахуванням того, що **на період розробки проектної документації та введення в експлуатацію систем гарячого водопостачання житлових будинків діяв чинний нормативний документ – БНіП 2.04.01-85**. Відповідно, системи гарячого водопостачання житлових будинків споживачів м. Черкас, які не оснащені вузлами обліку гарячої води, розроблені у відповідності до нормативного документу БНіП 2.04.01-85.

(67) Виконком також зазначив, що відповідно до пункту 1.1 розділу 1 «Сфера застосування» ДБН В.2.5-64:2012 ці норми встановлюють **вимоги до проектування та будівництва систем внутрішнього холодного та гарячого водопостачання, каналізації і водостоків при новому будівництві, реконструкції, капітальному ремонті, технічному переоснащенні та реставрації будинків, будівель, споруд різного призначення**. Відповідно, дані норми не можуть бути застосовані для будинків та будівель споживачів, неоснащених вузлами обліку гарячої води, які були введені в експлуатацію до 01.03.2013, тому до вимог проектної документації на системи гарячого водопостачання будинків та будівель, які вводились в експлуатацію після 01.03.2013, передбачено оснащення приміщень споживачів вузлами обліку гарячої води.

(68) Крім того, за результатами аналізу інформації Виконкому, повідомленої листом від 23.03.2021 № 4872-01-18 (вх. Відділення від 08.04.2021 № 60-01/1890), Відділенням встановлено наступне.

(69) КПТМ «Черкаситеплокомуненерго» листом від 11.01.2021 № 07/31 звернулось до Департаменту житлово-комунального комплексу Черкаської міської ради щодо встановлення норм споживання гарячої води для житлових будинків, установ та організацій, які не оснащені вузлами обліку гарячої води. Розраховані (визначені) Підприємством норми споживання гарячої води були згідно - БНіП 2.04.01-85 «Внутрішній водопровід та каналізація будівель».

(70) Розглянувши зазначений лист Підприємства, рішенням від 02.02.2021 № 73 (далі – Рішення № 73) **Виконком затвердив** норми споживання гарячої води для житлових будинків, установ та організацій, які не оснащені вузлами обліку гарячої води, зокрема для житлових будинків з централізованим гарячим водопостачання і ваннами довжиною від 1500 до 1700 мм, обладнаних душами, що становить **120 л/добу** або 3,5 м³/місяць.

(71) При цьому, листом від 02.02.2023 № 974-01-21 (вх. Відділення від 13.02.2023 № 60-01/454) Виконком повідомив Відділенню, що затверджені Рішенням № 73 норми споживання гарячої води одночасно застосовуються як до споживачів КПТМ «Черкаситеплокомуненерго», так і до споживачів ПрАТ «Черкаське хімволокно».

(72) Разом з тим, відповідно до абзацу другого пункту 1 Положення про Мінрегіон, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.04.2014 № 197 (втратило чинність 18.02.2023) (далі – Положення № 197), Мінрегіон є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує, зокрема, державну політику у сфері житлово-комунального господарства.

(73) Згідно із підпунктами 36 та 39 пункту 4 Положення № 197 Мінрегіон відповідно до покладених на нього завдань узагальнює практику застосування законодавства з питань, що належать до його компетенції, інформує та надає роз'яснення щодо реалізації державної політики у відповідних сферах, зокрема у сфері житлово-комунальних послуг.

(74) Так, листом від 18.12.2020 № 7/11/20231-20 (вх. Відділення від 23.12.2020 № 60-01/4903) Мінрегіон повідомив, що наразі чинним документом, який застосовується для визначення відпущеної теплової енергії теплопостачальними організаціями споживачам, у яких тимчасово відсутні прилади обліку, для проведення комерційних та інших розрахунків, є КТМ 204 України 244-94 «Норми та вказівки по нормуванню витрат палива та теплової енергії на опалення житлових та громадських споруд, а також на господарсько-побутові потреби в Україні», затверджений Держжитлокомунгоспом України 14.12.1993.

(75) Саме в пунктах та формулах КТМ 204 України 244-94 є посилання на застосування при розрахунках норми витрат на гаряче водопостачання на добу на одного споживача відповідно до - БНіП 2.04.01-85 «Внутрішній водопровід та каналізація будівель», яким передбачена норма в 120 л/добу – норма найбільшого споживання гарячої води для житлових будинків квартирного типу з ванною від 1500 до 1700 мм.

(76) БНіП 2.04.01-85 «Внутрішній водопровід та каналізація будівель» **втратили чинність 01.03.2013**, у зв'язку із прийняттям та веденням в дію ДБН В.2.5-64:2012 «Внутрішній водопровід та каналізація. Частина I. Проектування. Частина II. Будівництво», яким вже передбачена норма в **100 л/добу** – добові витрати споживання гарячої води на одного мешканця в житлових будинках з ванною більше ніж 1500 мм.

(77) Отже, відповідно до роз'яснень Мінрегіону при встановленні норм споживання гарячої води при відсутності вузлів обліку **необхідно керуватись саме ДБН В.2.5-64:2012, як оновленими нормами, що були розраховані з метою приведення застарілих положень у відповідність із сучасними умовами, характером економічних відносин і чинним законодавством**.

(78) Таким чином, розроблення (визначення) ПрАТ «Черкаське Хімволокно», КПТМ «Черкаситеплокомуненерго» та подальше затвердження Виконкомом норм споживання гарячої води, що **становлять 120 л/добу** (на рівні, передбаченому БНіП 2.04.01-85, які втратили чинність з 01.03.2013) або 3,5 м³/місяць для одного споживача, **не відповідає вимогам чинного законодавства України.**

5. Кваліфікація дій відповідача

(79) Абзацом третім пункту 2 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства про захист економічної конкуренції та діяльності Антимонопольного комітету України» від 09.08.2023 № 3295-IX передбачено, що справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, розгляд яких розпочато до дня набрання чинності цим законом (01.01.2024), розглядаються відповідно до законодавства, яке діяло до дня набрання чинності цим законом.

(80) Кваліфікація дій органу місцевого самоврядування як таких, що заборонені згідно із статтею 17 Закону України «Про захист економічної конкуренції», має включати також кваліфікацію конкретного порушення законодавства про захист економічної конкуренції, яке було легітимізоване діями чи бездіяльністю органу місцевого самоврядування, зокрема вибір конкретної правової норми й застосування її до певної події із з'ясуванням всіх обставин такого порушення та їх доведенням у встановленому законом порядку.

(81) Розроблення (визначення) ПрАТ «Черкаське Хімволокно» та КПТМ «Черкаситеплокомуненерго» економічно необґрунтованих норм споживання гарячої води, зокрема на рівні, передбаченому будівельними нормами і правилами - БНіП 2.04.01-85 «Внутрішній водопровід та каналізація будівель», що втратили чинність з 01.03.2013, було б неможливим за умови існування значної конкуренції на відповідних ринках, адже в такому випадку споживачі мали б можливість вільно обирати між кількома виконавцями таких послуг та, у разі ущемлення їх інтересів, обрали б іншого виконавця.

(82) У зв'язку з відсутністю конкуренції на цих ринках і, як наслідок, відсутності у споживачів Товариства та Підприємства альтернативи щодо придбання послуг з централізованого постачання гарячої води / послуг з постачання гарячої води інакше ніж у вказаних суб'єктів господарювання, зазначені дії призвели до настання негативних наслідків для споживачів (додаткові витрати на оплату послуг, обсяг надання яких визначався на підставі завищених норм споживання гарячої води), тобто ущемлення їх законних прав та охоронюваних інтересів при отриманні вказаних послуг.

(83) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монополюючим (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монополюне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

(84) Пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що порушенням законодавства про захист економічної конкуренції є зловживання монополюючим (домінуючим) становищем.

(85) У зв'язку з чим, рішенням адміністративної колегії від 05.10.2023 № 60/128-р/к у справі № 97/60/99-рп/к.21 дії ПрАТ «Черкаське Хімволокно», які полягають у розробленні (визначенні) норм споживання гарячої води відповідно до будівельних норм і правил - БНіП 2.04.01-85 «Внутрішній водопровід та каналізація будівель», що

втратили чинність 01.03.2013, було визнано порушенням, передбаченим частиною першою статті 13 та пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з централізованого постачання гарячої води у *«Інформація, доступ до якої обмежено»*, де розташовані мережі, які використовуються (експлуатуються) Товариством на праві договору оренди, що призвело до ущемлення інтересів споживачів, яке було б неможливим за умов існування значної конкуренції на цьому ринку.

(86) Також рішенням адміністративної колегії від 16.11.2023 № 60/137-р/к у справі № 96/60/98-рп/к.21 дії КПТМ «Черкаситеплокомуненерго», які полягають у розробленні (визначенні) економічно необґрунтованих норм споживання гарячої води, зокрема на рівні, передбаченому будівельними нормами і правилами - БНіП 2.04.01-85 «Внутрішній водопровід та каналізація будівель», що втратили чинність 01.03.2013, було визнано порушенням, передбаченим частиною першою статті 13 та пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з постачання гарячої води у *«Інформація, доступ до якої обмежено»*, де розташовані мережі, які знаходяться у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Підприємства, що призвело до ущемлення інтересів споживачів, яке було б неможливим за умов існування значної конкуренції на цьому ринку.

(87) При цьому Виконком, затвердивши рішеннями від 05.11.2019 № 1248 та від 02.02.2021 № 73 економічно необґрунтовані норми споживання гарячої води, зокрема на рівні, передбаченому будівельними нормами і правилами - БНіП 2.04.01-85 «Внутрішній водопровід та каналізація будівель», що втратили чинність з 01.03.2013, легітимізував порушення законодавства про захист економічної конкуренції з боку вказаних суб'єктів господарювання, у вигляді зловживань монопольними (домінуючими) становищами на вищевказаних ринках.

(88) Згідно зі статтею 144 Конституції України органи місцевого самоврядування в межах повноважень, визначених законом, приймають рішення, які є обов'язковими до виконання на відповідній території.

(89) Одним із принципів, на основі яких здійснюється місцеве самоврядування в Україні відповідно статті 4 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», є законність.

(90) Відповідно до частини третьої статті 24 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» органи місцевого самоврядування та їх посадові особи діють лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, передбачені Конституцією і законами України, та керуються у своїй діяльності Конституцією і законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, а в Автономній Республіці Крим - також нормативно-правовими актами Верховної Ради і Ради міністрів Автономної Республіки Крим, прийнятими у межах їхньої компетенції.

(91) Частиною четвертою статті 24 Господарського кодексу України визначено, що законом можуть бути встановлені особливості здійснення антимонопольно-конкурентної політики щодо комунального сектора економіки.

(92) Згідно з частинами першою та другою статті 25 Господарського кодексу України держава підтримує конкуренцію як змагання між суб'єктами господарювання, що забезпечує завдяки їх власним досягненням здобуття ними певних економічних переваг, внаслідок чого споживачі та суб'єкти господарювання отримують можливість вибору необхідного товару і при цьому окремі суб'єкти господарювання не визначають умов реалізації товару на ринку. Органам державної влади і органам місцевого самоврядування,

що регулюють відносини у сфері господарювання, забороняється приймати акти або вчиняти дії, що визначають привілейоване становище суб'єктів господарювання тієї чи іншої форми власності, або ставлять у нерівне становище окремі категорії суб'єктів господарювання чи іншим способом порушують правила конкуренції.

(93) Вчиняючи певні дії (ухвалюючи відповідні рішення), органи місцевого самоврядування в межах своїх повноважень (дискреційних повноважень) повинні враховувати положення статті 25 Господарського кодексу України та сприяти розвитку конкуренції, не допускаючи порушення антимонопольного законодавства.

(94) Згідно зі статтею 17 Закону України «Про захист економічної конкуренції» забороняються дії чи бездіяльність органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю (колегіального органу чи посадової особи), що полягають у схиленні суб'єктів господарювання, органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю до порушень законодавства про захист економічної конкуренції, створенні умов для вчинення таких порушень чи їх легітимації.

(95) Пунктом 7 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що порушенням законодавства про захист економічної конкуренції є вчинення дій, заборонених згідно із статтею 17 цього закону.

(96) *Таким чином, дії виконавчого комітету Черкаської міської ради, які полягають у затвердженні рішенням від 05.11.2019 № 1248 економічно необґрунтованих норм споживання гарячої води, зокрема на рівні, передбаченому будівельними нормами і правилами - БНіП 2.04.01-85 «Внутрішній водопровід та каналізація будівель», що втратили чинність з 01.03.2013, є порушенням, передбаченим статтею 17 та пунктом 7 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді легітимації порушення ПрАТ «Черкаське Хімволокно» законодавства про захист економічної конкуренції на ринку послуг з централізованого постачання гарячої води у «**Інформація, доступ до якої обмежено**», де розташовані мережі, які використовуються (експлуатуються) Товариством на праві договору оренди.*

(97) *Крім того, дії виконавчого комітету Черкаської міської ради, які полягають у затвердженні рішенням від 02.02.2021 № 73 економічно необґрунтованих норм споживання гарячої води, зокрема на рівні, передбаченому будівельними нормами і правилами - БНіП 2.04.01-85 «Внутрішній водопровід та каналізація будівель», що втратили чинність з 01.03.2013, є порушенням, передбаченим статтею 17 та пунктом 7 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді легітимації порушення КПТМ «Черкаситеплокомуненерго» законодавства про захист економічної конкуренції на ринку послуг з постачання гарячої води у «**Інформація, доступ до якої обмежено**», де розташовані мережі, які знаходяться у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Підприємства.*

6. Заперечення, зауваження та їх спростування

6.1. Зауваження заявника та їх спростування

(98) Листом від 25.12.2023 б/н (вх. Відділення від 25.12.2023 № 60-01/4187) Заявник надав зауваження на Подання (далі – Зауваження).

6.1.2. Щодо формул та норм, наведених у КТМ 204 України 244-94 та БНіП 2.04.01-85

(99) У Зауваженнях Заявник зазначив, що не погоджується з наведеною у Поданні інформацією про те, що БНіП 2.04.01-85 передбачено норму витрат гарячої води для

житлових будинків з централізованим гарячим водопостачанням і ваннами довжиною від 1500 до 1700 мм, обладнаних душами, **120 л/добу**. Заявник обґрунтовує свою позицію тим, що відповідно до таблиці 2.10 КТМ 204 України 244-94 та додатку 3 БНіП 2.04.01-85 така норма становить **105 л/добу**.

(100) Наведені зауваження Заявника не можуть бути враховані, оскільки згідно з додатком 3 БНіП 2.04.01-85 норма споживання гарячої води **105 л/добу** є середнім споживанням гарячої води за добу, а **120 л/добу** найбільшим водоспоживанням гарячої води за добу. При цьому, рішеннями від 05.11.2019 № 1248 та від 02.02.2021 № 73 Виконком затвердив норми споживання гарячої води для житлових будинків, установ та організацій у **«Інформація, доступ до якої обмежено»**, які не оснащені вузлами обліку гарячої води, зокрема для житлових будинків з централізованим гарячим водопостачанням і ваннами довжиною від 1500 до 1700 мм, обладнаних душами, що становить **120 л/добу** або 3,5 м³/місяць.

6.1.2. Щодо посилання на законодавство у сфері питного водопостачання

(101) Заявник зазначив, що не погоджується з наведеною у Поданні інформацією щодо відсутності у досліджуваній період нормативно-правових актів, якими врегульовано визначення норм споживання гарячої води. Заявник обґрунтовує свою позицію роз'ясненнями Мінрегіону від 18.10.2014 (<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0007858-14#Text>) щодо застосування норм постанови Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 № 409 «Про встановлення державних соціальних стандартів у сфері житлово-комунального обслуговування» (далі – Постанова № 409), а також положеннями Порядку розроблення та затвердження нормативів питного водопостачання, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 № 1107 (далі – Порядок), та Методики визначення нормативів питного водопостачання населення, затвердженої наказом Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 27.09.2005 № 148 (далі – Методика).

(102) Наведені зауваження Заявника не можуть бути прийняті до уваги з огляду на наступне.

(103) Підпунктом 3 пункту 3 передбачено встановлення **соціальних нормативів, в межах яких держава надає громадянам пільги або субсидії на оплату житлово-комунальних послуг**, витрат на управління багатоквартирним будинком, зокрема, для користування послугами з постачання гарячої води - 1,6 куб. метра на одну особу на місяць.

(104) Також, відповідно до пункту 1 Порядку (який набрав чинності з 25.08.2004) цей порядок визначає вимоги до розроблення та затвердження нормативів питного водопостачання при нормальному функціонуванні систем питного водопостачання, при їх порушенні та при надзвичайних ситуаціях техногенного або природного характеру.

(105) Згідно з пунктами 1.2 та 1.4 Методики (яка набрала чинності з 28.10.2005) ця методика призначена для визначення науково обґрунтованих нормативів питного водопостачання населення у конкретних населених пунктах з метою встановлення необхідних обсягів постачання питної води, а також для планування господарської діяльності підприємств питного водопостачання. Нормативи водопостачання, визначені за даною методикою, використовуються також для розрахунку та встановлення норм споживання питної води населенням в залежності від ступеня благоустрою житлових будинків.

(106) При цьому, відповідно до визначення терміну, наведеного у статті 1 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» (у редакції

від 01.05.2019), питна вода – вода, призначена для споживання людиною (водопровідна, фасована, з бюветів, пунктів розливу, шахтних колодязів та каптажів джерел), для використання споживачами для задоволення фізіологічних, санітарно-гігієнічних, побутових та господарських потреб, а також для виробництва продукції, що потребує її використання, склад якої за органолептичними, мікробіологічними, паразитологічними, хімічними, фізичними та радіаційними показниками відповідає гігієнічним вимогам. Питна вода не вважається харчовим продуктом в системі питного водопостачання та в пунктах відповідності якості питної води.

(107) Отже, положення Постанови № 409, Порядку та Методики не стосуються предмету розгляду цієї справи, а саме: затвердження рішеннями Виконкому від 05.11.2019 № 1248 та від 02.02.2021 № 73 економічно необґрунтовані норми споживання гарячої води, зокрема на рівні, передбаченому будівельними нормами і правилами - БНіП 2.04.01-85 «Внутрішній водопровід та каналізація будівель», що втратили чинність з 01.03.2013.

(108) Водночас, листом від 18.12.2020 № 7/11/20231-20 (вх. Відділення від 23.12.2020 № 60-01/4903) Мінрегіон повідомив, що порядок встановлення нормативів (норм) споживання послуг з централізованого постачання гарячої води не існує, а керівним документом є саме КТМ 204 України 244-94.

6.1.3. Щодо недотримання процедури розгляду регуляторних актів

(109) У Зауваженнях Заявник зазначив, що Рішення № 1248 і Рішення №73 є регуляторними актами, проте вони не проходили процедуру розгляду регуляторних актів органів місцевого самоврядування відповідно до вимог статей 32 та 33 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» (далі – Закон про державну регуляторну політику). Проекти відповідних документів не оприлюднювалися, аналіз їх регуляторного впливу також не розроблявся і не оприлюднювався.

(110) Наведені зауваження Заявника не можуть бути враховані оскільки відповідно до частини першої статті 1 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» Антимонопольний комітет України (далі – Комітет) є державним органом зі спеціальним статусом, метою діяльності якого є **забезпечення державного захисту конкуренції у підприємницькій діяльності** та у сфері публічних закупівель.

(111) Згідно із статтею 3 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» основним завданням Комітету є участь у формуванні та реалізації конкурентної політики, зокрема в частині здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції на засадах рівності суб'єктів господарювання перед законом та пріоритету прав споживачів, запобігання, виявлення і припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції; контролю за концентрацією, узгодженими діями суб'єктів господарювання та дотриманням вимог законодавства про захист економічної конкуренції під час регулювання цін (тарифів) на товари, що виробляються (реалізуються) суб'єктами природних монополій; сприяння розвитку добросовісної конкуренції; методичного забезпечення застосування законодавства про захист економічної конкуренції; здійснення контролю щодо створення конкурентного середовища та захисту конкуренції у сфері публічних закупівель.

(112) Разом з тим, відповідно до пункту 1 Положення про Державну регуляторну службу України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.12.2014 № 724 (далі – Положення про ДРС), Державна регуляторна служба України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України і який **реалізує державну регуляторну політику**, політику з питань

нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності, ліцензування та дозвільної системи у сфері господарської діяльності та дерегуляції господарської діяльності.

(113) Згідно з пунктом 4 Державна регуляторна служба України, зокрема:

- проводить експертизу проектів законів України, інших нормативно-правових актів, які регулюють господарські та адміністративні відносини між регуляторними органами або іншими органами державної влади та суб'єктами господарювання, подає розробникам таких проектів пропозиції щодо їх вдосконалення відповідно до принципів державної регуляторної політики;
- проводить у порядку, встановленому Законом про державну регуляторну політику, аналіз проектів регуляторних актів, що подаються на погодження, та відповідний аналіз регуляторного впливу на відповідність вимогам статей 4, 5, 8 і 9 Закону про державну регуляторну політику та приймає рішення про погодження таких проектів або про відмову в їх погодженні;
- проводить у порядку, встановленому Законом про державну регуляторну політику, експертизу регуляторних актів центральних органів виконавчої влади, їх територіальних органів, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих органів виконавчої влади на їх відповідність вимогам статей 4, 5, 8-13 Закону про державну регуляторну політику, приймає у разі виявлення порушень зазначених вимог рішення про необхідність усунення органом, що прийняв відповідний акт, порушень принципів державної регуляторної політики;
- повідомляє органам виконавчої влади, їх посадовим особам, уповноваженим на прийняття або схвалення регуляторних актів, про виявлення встановлених Законом про державну регуляторну політику обставин, за яких регуляторні акти не можуть бути прийняті або схвалені, а якщо зазначені регуляторні акти підлягають державній реєстрації в органах юстиції, - органу юстиції, до компетенції якого належить здійснення державної реєстрації такого регуляторного акта;
- звертається до регуляторних органів із запитом та пропозиціями щодо внесення змін або визнання такими, що втратили чинність, прийнятих такими органами регуляторних актів, що суперечать принципам державної регуляторної політики або прийняті з порушенням вимог Закону про державну регуляторну політику.

(114) Тобто, здійснення державного контролю за дотриманням органами місцевого самоврядування вимог Закону про державну регуляторну політику не належить до повноважень органів Комітету.

(115) Одночасно відповідно до частини 4 статті 20 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» органи влади, органи місцевого самоврядування, органи адміністративно-господарського управління та контролю зобов'язані погоджувати з Антимонопольним комітетом України, його територіальними відділеннями проекти нормативно-правових актів та інших рішень, які можуть вплинути на конкуренцію, зокрема щодо створення суб'єктів господарювання, встановлення і зміни правил їх поведінки на ринку, або такі, що можуть призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції на відповідних ринках, а також одержувати дозвіл Антимонопольного комітету України на концентрацію у випадках, передбачених законом.

(116) Згідно з пунктом 2 Положення про порядок погодження з органами Антимонопольного комітету України рішень органів державної влади, органів адміністративно-господарського управління та контролю, органів місцевого самоврядування щодо демонополізації економіки, розвитку конкуренції та антимонопольного регулювання, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 01.04.1994 № 4-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 20.04.1994 за № 78/287 (із змінами), погодженню підлягають, зокрема, рішення з питань установа порядку визначення цін і тарифів, граничних нормативів рентабельності для об'єктів антимонопольного регулювання.

(117) Черкаська міська рада до Відділення в частині погодження Рішення № 1248 та Рішення № 73 не зверталась.

6.2. Заперечення відповідача та їх спростування

(118) Листом від 28.12.2023 № 20928-01-21 (вх. Відділення від 10.01.2024 № 60-01/109) Виконком надав заперечення на Подання (далі – Заперечення), відповідно до яких Товариство не погоджується з висновками, наведеними у Поданні, оскільки вважає їх такими, що ґрунтуються на неповному з'ясуванні та недоведенні суттєвих обставин, які мають значення для справи. У зв'язку з чим, Виконком просить закрити провадження у справі № 95/60/97-рп/к.21 без прийняття рішення по суті.

(119) У Запереченнях Виконком зазначив, що висновки Відділення про необхідність застосування норм ДБН В.2.5-64:2012 при визначенні Виконкомом норм споживання гарячої води є такими, що не відповідають обставинам справи, оскільки положення ДБН В.2.5-64:2012 передбачають обов'язкове обладнання будинків та приміщень споживачів вузлами обліку гарячої води. Проте, системи гарячого водопостачання житлових будинків споживачів у *«Інформація, доступ до якої обмежено»*, які не оснащені вузлами обліку гарячої води, проектувалися відповідно до БНіП 2.04.01-85, чинних на період розробки проектної документації та введення в експлуатацію систем гарячого водопостачання цих будинків.

(120) Наведені заперечення Виконкому не можуть бути прийняті до уваги, оскільки згідно із підпунктами 36 та 39 пункту 4 Положення № 197 Мінрегіон відповідно до покладених на нього завдань загальною практикою застосування законодавства з питань, що належать до його компетенції, інформує та надає роз'яснення щодо реалізації державної політики у відповідних сферах, зокрема у сфері житлово-комунальних послуг.

(121) При цьому, відповідно до вищевказаних роз'яснень Мінрегіону при встановленні норм споживання гарячої води при відсутності вузлів обліку **Черкаська міська рада повинна була керуватись саме ДБН В.2.5-64:2012, як оновленими нормами, що були розраховані з метою приведення застарілих положень у відповідність із сучасними умовами, характером економічних відносин і чинним законодавством.**

(122) Також необхідно зазначити, що у затверджених Виконкомом нормах споживання гарячої води відсутня примітка про те, що вони мають застосовуватися виключно до старих будинків. Отже, зазначені норми споживання гарячої води можуть бути використані Товариством та/або Підприємством і до нових, реконструйованих, відремонтованих, технічно переоснащених та відреставрованих будинків, будівель, споруд різного призначення у *«Інформація, доступ до якої обмежено»*, що суперечить положенням ДБН В.2.5-64:2012.

(123) Крім того, норми споживання послуг з централізованого постачання гарячої води використовуються, зокрема, під час здійснення виконавцями розрахунків із споживачами за спожиті ними послуги з розрахунку на одну особу, саме у разі відсутності/несправності вузлів розподільного обліку.

7. Остаточні висновки у справі

(124) Таким чином, зібраними у справі доказами доводиться, а запереченнями відповідача не спростовується висновок адміністративної колегії Відділення про те, що дії виконавчого комітету Черкаської міської ради, які полягають у затвердженні рішенням від 05.11.2019 № 1248 економічно необґрунтованих норм споживання гарячої води, зокрема на рівні, передбаченому будівельними нормами і правилами - БНіП

2.04.01-85 «Внутрішній водопровід та каналізація будівель», що втратили чинність з 01.03.2013, є порушенням, передбаченим статтею 17 та пунктом 7 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді легітимації порушення ПрАТ «Черкаське Хімволокно» законодавства про захист економічної конкуренції на ринку послуг з централізованого постачання гарячої води у **«Інформація, доступ до якої обмежено»**, де розташовані мережі, які використовуються (експлуатуються) Товариством на праві договору оренди.

(125) Крім того, дії виконавчого комітету Черкаської міської ради, які полягають у затвердженні рішенням від 02.02.2021 № 73 економічно необґрунтованих норм споживання гарячої води, зокрема на рівні, передбаченому будівельними нормами і правилами - БНіП 2.04.01-85 «Внутрішній водопровід та каналізація будівель», що втратили чинність з 01.03.2013, є порушенням, передбаченим статтею 17 та пунктом 7 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді легітимації порушення КПТМ «Черкаситеплокомуненерго» законодавства про захист економічної конкуренції на ринку послуг з постачання гарячої води у **«Інформація, доступ до якої обмежено»**, де розташовані мережі, які знаходяться у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Підприємства.

(126) Відповідно до статті 51 Закону України «Про захист економічної конкуренції», порушення законодавства про захист економічної конкуренції тягне за собою відповідальність, встановлену законом.

(127) Згідно з абзацом четвертим частини першої статті 48 Закону України «Про захист економічної конкуренції» (в редакції закону, чинній до 01.01.2024) за результатами розгляду справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції органи Антимонопольного комітету України приймають рішення, в тому числі про зобов'язання органу влади, органу місцевого самоврядування, органу адміністративно-господарського управління та контролю скасувати або змінити прийняте ним рішення чи розірвати угоди, визнані антиконкурентними діями органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю.

Враховуючи наведене та керуючись статтями 7, 12¹ і 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтею 48 Закону України «Про захист економічної конкуренції» (в редакції закону, чинній до 01.01.2024), пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року № 362-р, зареєстрованого в міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року за № 291/5482 (із змінами), пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 06 травня 1994 року за № 90/299 (із змінами) [в редакціях, що були чинні до 01.01.2024], адміністративна колегія Північного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

1. Визнати дії виконавчого комітету Черкаської міської ради (ідентифікаційний код юридичної особи **«Інформація, доступ до якої обмежено»**; **«Інформація, доступ до якої обмежено»**), які полягають у затвердженні рішенням від 05.11.2019 № 1248 економічно необґрунтованих норм споживання гарячої води, зокрема на рівні, передбаченому будівельними нормами і правилами - БНіП 2.04.01-85 «Внутрішній водопровід та каналізація будівель», що втратили чинність з 01.03.2013, порушенням, передбаченим статтею 17 та пунктом 7 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді легітимації порушення приватним акціонерним товариством

«Черкаське Хімволокно» (ідентифікаційний код юридичної особи *«Інформація, доступ до якої обмежено»*; *«Інформація, доступ до якої обмежено»*) законодавства про захист економічної конкуренції на ринку послуг з централізованого постачання гарячої води у *«Інформація, доступ до якої обмежено»*, де розташовані мережі, які використовуються (експлуатуються) цим суб'єктом господарювання на праві договору оренди.

2. Визнати дії виконавчого комітету Черкаської міської ради (ідентифікаційний код юридичної особи *«Інформація, доступ до якої обмежено»*; *«Інформація, доступ до якої обмежено»*), які полягають у затвердженні рішенням від 02.02.2021 № 73 економічно необґрунтованих норм споживання гарячої води, зокрема на рівні, передбаченому будівельними нормами і правилами - БНіП 2.04.01-85 «Внутрішній водопровід та каналізація будівель», що втратили чинність з 01.03.2013, порушенням, передбаченим статтею 17 та пунктом 7 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді легітимації порушення комунальним підприємством теплових мереж «Черкаситеплокомуненерго» (ідентифікаційний код юридичної особи *«Інформація, доступ до якої обмежено»*; *«Інформація, доступ до якої обмежено»*) законодавства про захист економічної конкуренції на ринку послуг з постачання гарячої води у *«Інформація, доступ до якої обмежено»*, де розташовані мережі, які знаходяться у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації цього суб'єкта господарювання.

3. Zobov'язати виконавчий комітет Черкаської міської ради (ідентифікаційний код юридичної особи *«Інформація, доступ до якої обмежено»*; *«Інформація, доступ до якої обмежено»*) у тримісячний строк із дати отримання рішення в цій справі припинити порушення, вказане у пункті 2 резолютивної частини цього рішення, про що письмово повідомити Північне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України протягом 5 календарних днів із дня його припинення з наданням підтвердних документів.

Відповідно до частини першої статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рішення органів Антимонопольного комітету України у двомісячний строк з дня одержання може бути оскаржене до господарського суду.

Голова адміністративної колегії –
голова відділення

О. ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ